

RAZMIŠLJANJA O BUDUĆNOSTI PASMINE DVOSTRUKOG
SMJERA ISKORIŠTAVANJA SIMENTALCA

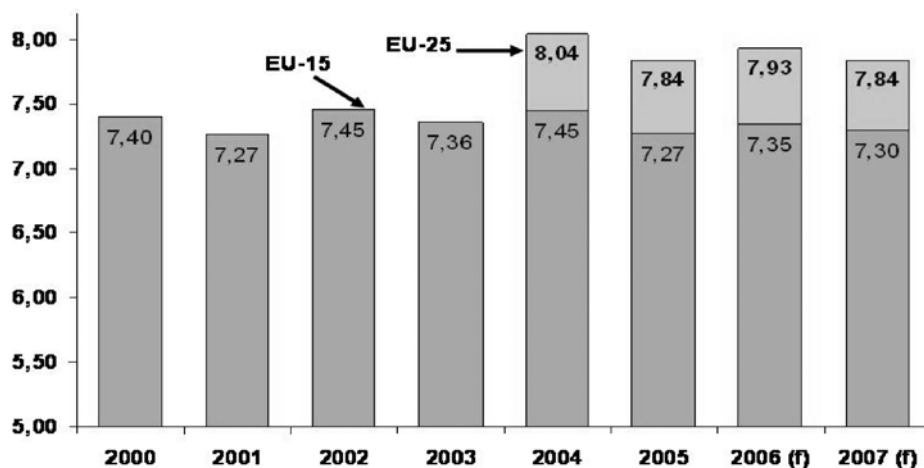
P. Stückler

Brz razvoj u područjima biotehnologije i procjene uzgojne vrijednosti kao i stalne promjene u okvirnim uvjetima stavljaju pred uzgajivače i organizacije mnoge izazove. Širom svijeta su svi u nastojanju, ujediniti najuspješnije pasmine: čvrstim vođenjem uzgojnog programa u jednoj velikoj populaciji te uzimanjem u obzir zahtjeva i očekivanja i članova i tržišta.

Okvirni uvjeti

Konzumacija goveđeg mesa u EU je trenutno veća nego što je ponuda. U povezanosti s opadajućim brojem krava ovo isto tako daje i u budućnosti očekivanu potražnju teladi sposobne za tov. Ovo znači jačanje tržišta za Simentalca - pasminu dvostrukog smjera iskorištavanja. Na tržištu mlijeka u globalnom razvoju se prognozira rastuća potražnja, koja će voditi ka stabilizaciji tržišta.

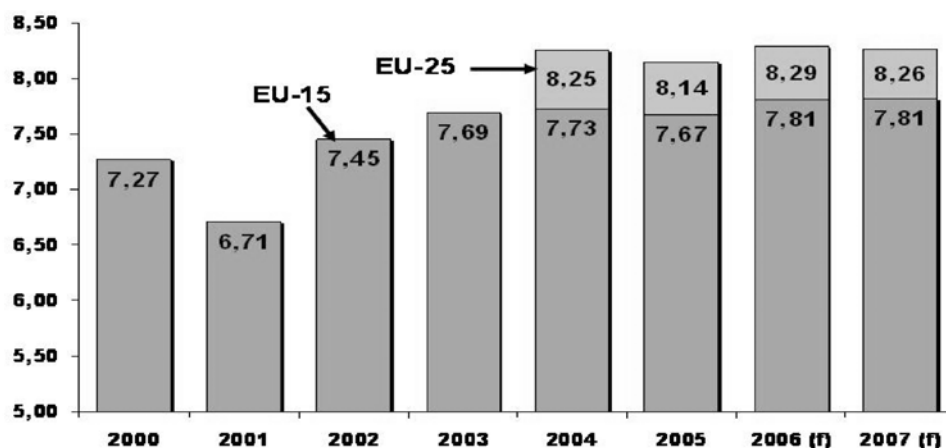
Grafikon 1. – PROIZVODNJA GOVEĐEG MESA U EU

Grafika: R. Nagl, Europska komisija

Rad je priopćen na »27th Congress European Simmental Federation«, Hrvatska, 2007.
DI Peter Stückler, Rindezucht Steiermark

Grafikon 2. – KONZUMACIJA GOVEDEG MESA U EU

Grafika: R. Nagl, Europska komisija

Konkurentnost u proizvodnji mlijeka

Opsežne analize poljoprivrednih gospodarstava (savjetovanje u radnim prstenima proizvodnje mlijeka) dokazuju u Austriji, da gospodarstva s višljim proizvodnjama mlijeka mogu postići bolje financijske rezultate. Jedna širom Austrije aktualna analiza, razdijeljena prema pasminama, pokazuje da je Simentalac u usporedbi sa specijaliziranim mliječnim pasminama Holstein i Smeđom konkurentan u ekonomičnosti proizvodnje mlijeka. Nadmoćnost mliječnih pasmina u proizvodnji mlijeka može biti nadoknađena kroz više prinose teladi i krava za klanje kao i kroz niže veterinarske troškove. Nakon prestanka važenja sustava mliječnih kvota, prestaju i troškovi otkupa kvota kao nedostatak konkurentnosti za čiste mliječne pasmine, čime će rasti značaj višlje proizvodnje mlijeka i za Simentalca kao pasminu dvostrukog smjera iskorištavanja. Intenzivan uzgojni rad na proizvodnji mlijeka kod Simentalca mora se i dalje nastaviti.

Tablica 1. – ODABRANE BROJKE PROIZVODNJE MLIJEKA-AUSTRIJA
izvor: radni prsten mliječna goveda austrija 2006, osnova: 718 gospodarstava

	+ 25%	Prosjek	- 25%
Međutelidbeno razdoblje	390	395	406
Starost kod prvog teljenja (mjeseci)	29,0	29,7	30,6
Non Return postotak	60	61	62
Proizvodnja mlijeka ECM (4% m, 3.4% bj)	8.212	7.135	6.071
Pros. sadržaj masti - mljekare (%)	4,28	4,26	4,21
Pros. sadržaj bjelančevina (%)	3,48	3,46	3,42
Mlijeko kao hrana po kravi (kg)	455	470	491
Prodano mlijeka po kravi i godini (kg)	7.397	6.376	5.372
Utrošak koncentrata po kravi i godini (kg)	1.986	1.719	1.433
Pros. broj somatskih stanica - mljekare	124.185	131.602	139.781

Tablica 2. – SITUACIJA TROŠKOVA I PRIHODA U PROIZVODNJI MLIJEKA – AUSTRIJA
Izvor: Radni prsteni mliječna goveda Austrija 2006

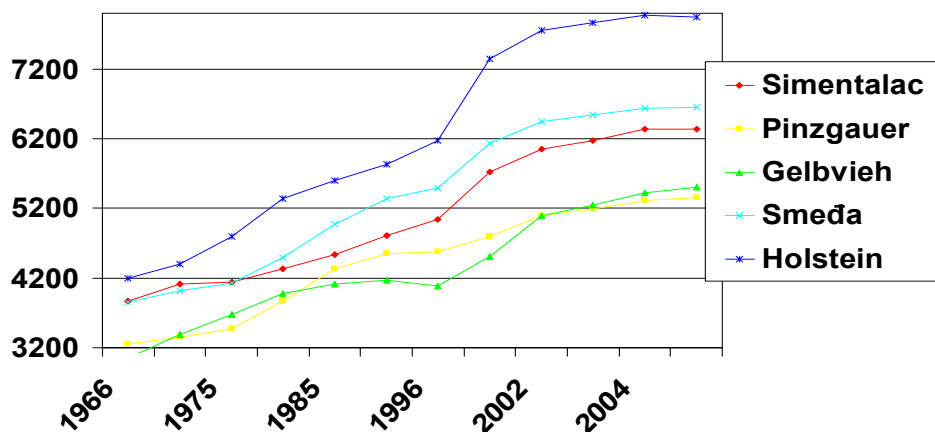
Prihodi (EUR/krava i godina)	+ 25%	Prosjek	- 25%
Prihod od mlijeka	2.817	2.399	1.997
Pretpostavka za telad sa 3. dana	235	239	230
Prodaja krava	293	258	235
Promjene stanja (remont)	16	27	46
Sumarno prihodi	3.361	2.924	2.509

Tablica 3. – SITUACIJA TROŠKOVA I PRIHODA U PROIZVODNJI MLIJEKA – AUSTRIJA
Izvor: Radni prsteni mliječna goveda Austrija 2006

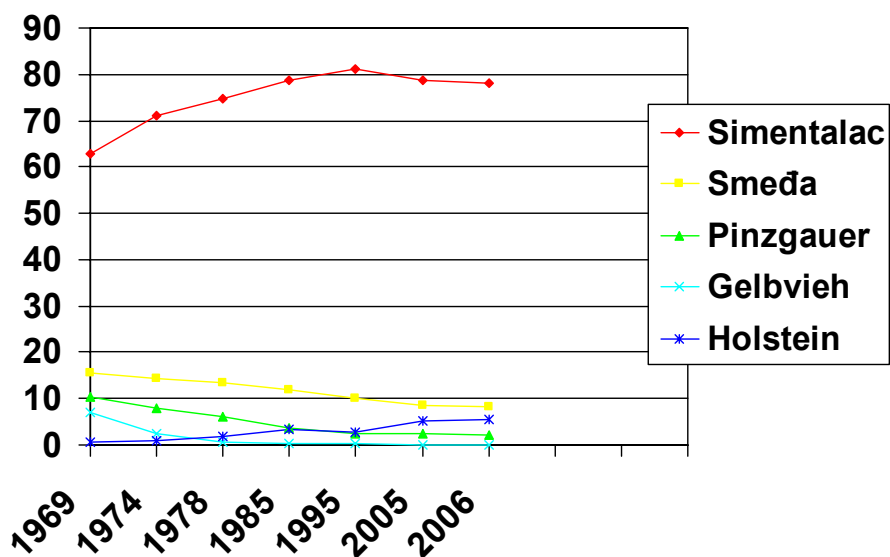
Izravni troškovi (EUR/kravi i godini)	+ 25%	Prosjek	- 25%
Dopunjavanje stanja (remont i proširenje)	409	429	484
Koncentrat	382	338	303
Voluminozna hrana	273	268	271
Zdravlje životinja	63	61	64
Osjemenjivanje	28	30	32
Stelja	20	23	27
Ostali izravni troškovi	81	83	87
Sumarno izravni troškovi	1.256	1.232	1.268
Proizvodnja bez izravnih troškova	2.105	1.692	1.241

Povijesni razvoj veličine populacije pasmina dvostrukog smjera iskorištavanja dokazuje, da je širenje jedne pasmine čvrsto povezano s uzgojnim radom na njezinoj proizvodnji mlijeka.

Grafikon 3. – RAZVOJ PROIZVODNJE MLIJEKA PO PASMINAMA (AUSTRIJA)
Izvor: Godišnja izvješća ZAR

Grafikon 4. – RAZVOJ GOSPODARSTAVA KOJA UZGAJAJU GOVEDA PREMA PASMINAMA U % (AUSTRIJA)
Izvor: Godišnje izvješće ZAR 2007

Očekivanja uzgajivača

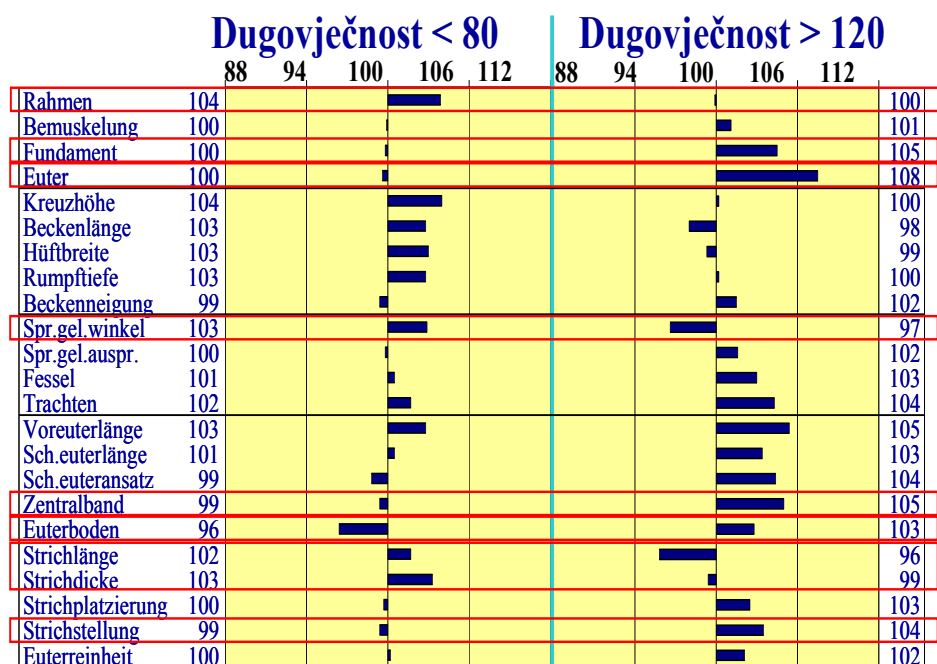
Uzgajivač očekuje jednu proizvodno spremnu, neproblematičnu, mirnu kravu, koja se može nositi s rastućim pritiskom racionalizacije. Trajni troškovi gospodarstva leže u rasponu oko 35% varijabilnih troškova, tako da je životna proizvodnja time financijski najrelevantnije obilježje, koje se može doraditi uzgojnim radom. Prema ovim pokazateljima proizlazi da je za očekivati uzgojno poboljšanje obilježja fitnesa, odnosno zdravstvenih obilježja poticanih od strane uzgajivača. To je veliki izazov za organizacije koje dalje razvijaju procjenu uzgojnih vrijednosti za obilježja zdravlja životinja. Jačim uključivanjem fitnesa u uzgojni program, ali i većom sigurnosti u procjeni uzgojne vrijednosti, organizacije za umjetno osjemenjivanje trebale bi razvijati i koristiti što pouzdanije metode za izračun uzgojnih vrijednosti kao preduvjet za odabir određenih bikova. Druga ocjena kćeri bikova u testu nakon trećeg teljenja donose kasne, ali važne informacije što se tiče stabilnosti procjene.

Eksterijer

Eksterijer mora služiti poboljšanju dugovječnosti. Razlike u eksterijeru moraju biti čisto definirane u odnosu prema čistim mliječnim pasminama. Kapacitet u području prsa i zdjelice je jedna velika snaga kod Simentalca. Mišićavost („supstanca“) nije samo jedna snaga gledajući dvostruki smjer iskorištavanja, jer krave sa dovoljno „supstance“ su ujedno i stabilne i visoko proizvodne krave. Obilježja vimena koja su vezana uz obilježja dugovječnosti, a to su dubina vimena, suspenzorni ligament, građa sisa, položaj i smještaj sisa i dalje se moraju uzgojno obrađivati. Međutim, uzgoj Simentalca za obilježja vimena ne bi trebao ići u smjeru „Holstein mjerila“.

Na izložbama mora doći do izražaja svaka krava, koja mora biti isto tako uspješna i na gospodarstvu. Simentalac na izložbi mora pokazati i jedan samostalni, samosvjesni profil. Istovremena izložba Simentalskih krava i krava križanki (Crveni Holstein x Simentalac) ne dopušta jasan prikaz orijentacije u uzgoju Simentalca. Na izložbama se nebi trebale činiti pogreške izlaganjem grla samo na temelju dobrog eksterijera, a bez uzimanja u obzir uzgojnih vrijednosti, a time i bez jasnih kriterija pozicioniranja tih grla u uzgojnom smislu. Temeljno pitanje koje se treba postaviti jest što se želi proučiti izložbom.

Dugovječnost - Eksterijer

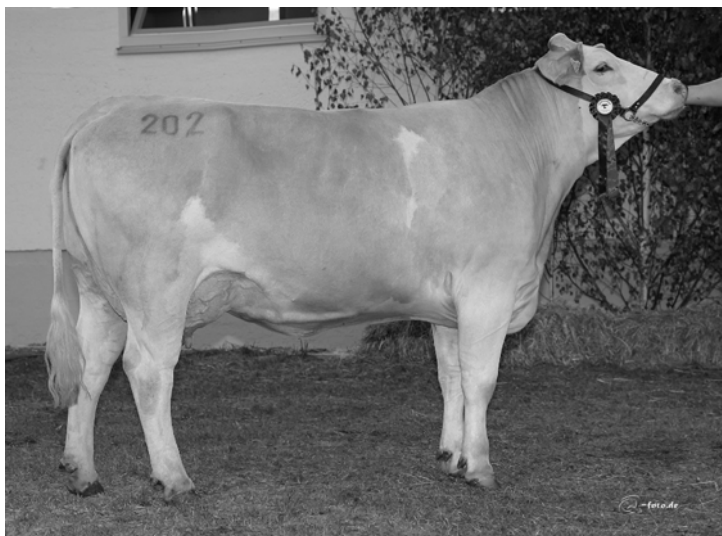

Quelle: Dr. Fürst, Zuchtdata, Wien

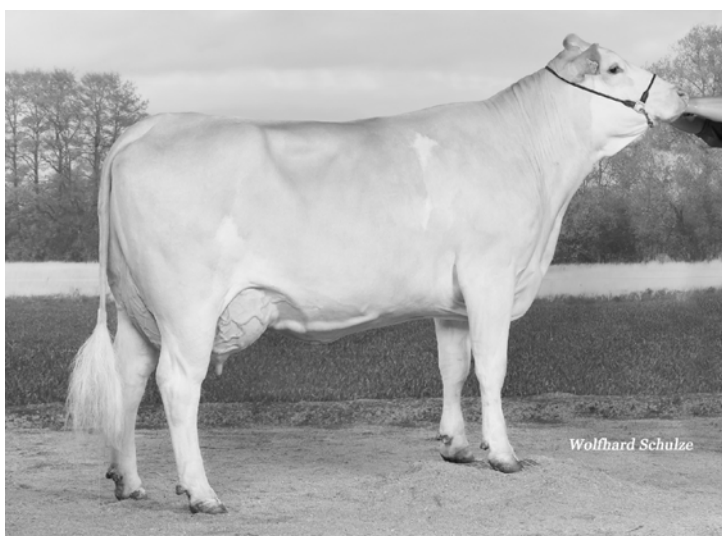
Perzistencija

Perzistencija je obilježje fitnesa s posebnim značenjem, promatrajući stabilnost mijene tvari (metabolizma) i održivosti. Time bi ovo obilježje trebalo biti valorizirano i visoko uvažavano u ukupnoj procjeni uzgojne vrijednosti.

Slike – OPTIMALAN RAZVOJ JEDNE MLADE KRAVE (PRVOTELKE) S VRLO DOBROM PERZISTENCIJOM OD PRVE PREMA DRUGOJ LAKTACIJI (WENCKE, O: RESS, 3/2 9.853 - 3,91 - 3,64 – 744)

WENCKE – 1. laktacija

WENCKE – 2. laktacija

Bikovske majke: mlade kontra starih

Kod nabavke bikova za testiranje, za diskusiju stoje dvije ekstremne strategije. U „inovativnim“ uzgojnim programima forsira se embriotransfer mladih goveda i mladih krava, a u drugim programima (primjer: „linija 2“) kupuju se bikovi za test od krava s visokim životnim proizvodnjama i s time se akceptiraju i djelomično nešto niže ukupne uzgojne vrijednosti. Osobito je drugi pokušaj najčešće potraživan od strane uzgajivača. Dugoročno etabliranje ove strategije biti će tada uvedivo, kada ispitani bikovi iz ovog programa, usprkos umjerenih uzgojnih vrijednosti u proizvodnim brojkama budu prihvaćeni od strane uzgajivača. Alternativa za ove dvije struje je testiranje bikova od mladih krava s aktualnom genetikom, ali koje potječu iz stabilnih obitelji krava s visokim životnim proizvodnjama.

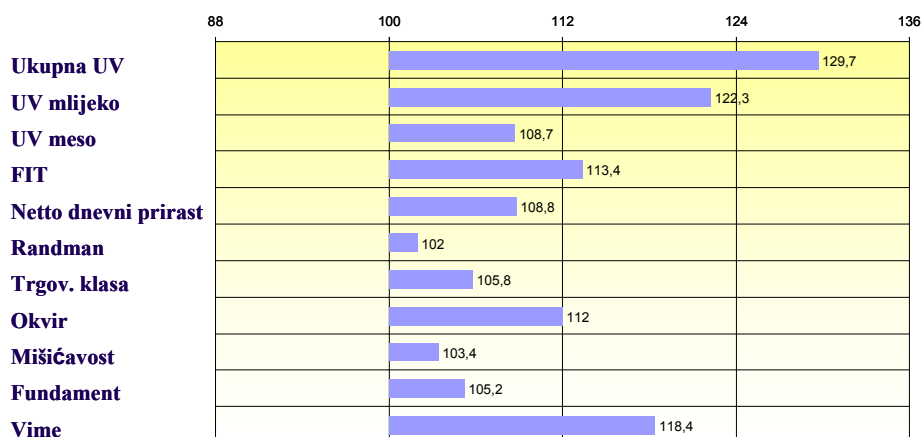
Podići proizvodnju – credo za dvostruki smjer iskorištavanja

Krajnje točke za uzgojno pozicioniranje Simentalca kao pasmine dvostrukog smjera iskorištavanja:

- Visoko genetsko učvršćivanje sigurnosti proizvodnje, s čime proizvođači mlijeka u rukama imaju prikladno uspješno gospodarstvo sa simentalskim kravama u svim stupnjevima intenzivnosti. Konkurentnost Simentalca nakon prestanka važenja sustava kvota raste sa porastom proizvodnih mogućnosti.
- Kvaliteta vimena s pozicije funkcionalnosti i zdravi fundament (noge) su obilježja eksterijera koja treba nastaviti uzgojno razvijati
- Ustrajna vjera održavanju i jačanju karakteristika dvostruke iskoristivosti kroz uzgoj u čistoj krvi i praćenje uzgojnih vrijednosti za meso u selekciji.
- Ispred svih razmišljanja mora se imati u vidu, da se ovdje rast proizvodnje pomiče do krajnjih granica, gdje se zdravlje i neproblematičnost (fitnes) više ne mogu garantirati. Nadmoć Simentalca u mnogim obilježjima fitnesa, osobito u broju somatskih stanica, mora i dalje biti učvršćena unutar pasmine. Moraju biti poticani znanstveni radovi s ciljem uzgojnog poboljšanja zdravlja životinja. Simentalac i u budućnosti mora biti prikladan za sva gospodarstva, bila ona intenzivna ili ekstenzivna.

Grafikon 5. – BIKOVSKI OČEVI 2006.-IZGRADNJA SLIJEDEĆE GENERACIJE – PROSJ. UV

Izvor: Zuchtdata, Dr. Egger-Danner

Tablica 4. – SOMATSKE STANICE PREMA KLASAMA PROIZVODNJE MLIJEKA (U 1.000) (AUT, 2006)

Mlijeko	Simentalska	Smeđa	Holstein	Pinzgauer
5.000-5.999	208,7	274,3	325,4	192,9
6.000-6.999	193,6	236,7	293,3	193,0
7.000-7.999	180,0	226,8	273,5	167,2
8.000-8.999	170,3	211,0	244,7	214,8
>9.000	175,4	225,6	241,7	201,3

Zajednička međunarodna procjena uzgojnih vrijednosti

Zajednička procjena uzgojnih vrijednosti i s time ujednačavanje rangiranja krava i bikova potiče razmjenu genetike i stvara veće populacije. U izgradnji međunarodne procjene uzgojnih vrijednosti u Europi leži veliki potencijal za globalnu konkurentnost Simentalca - pasmine dvostrukog smjera iskorištavanja.

Tablica 5. – SIMENTALSKE KRAVE POD KONTROLOM PROIZVODNJE MLIJEKA
Izvor: ICAR 2006

Zemlja	Broj laktacija (TPM)
Njemačka	898.694
Austrija	224.158
Švicarska	157.531
Češka Republika	152.811
Slovenija	34.714
Hrvatska	34.672
Italija	31.692
Francuska / Sim	14.042
Francuska / Montb.	386.933
Slovačka	13.472
Poljska	4.602

Izazovi

Neprihvaćeno kroz agrarnu politiku Europske unije, biti će sve teže zemljama članicama njihovo državno podupiranje kontrole proizvodnosti. Kroz daljnje oterećivanje s troškovima uzgajivača su za regije s nepovoljnim strukturama gospodarstva, prije svega u „simentalsko čvrstim“ brežuljkastim krajevima Europe, očekivana opadanja gospodarstava uzgajivača goveda u kontroli proizvodnosti. Održivost široke uzgojne baze u strukturalno slabim područjima je jedan središnji izazov za budućnost i napokon mora biti odgovoren od strane agrarne politike. Rastuća gospodarstva očekivano će izraditi funkcije menadžmenta kontrole proizvodnosti kroz korištenje novih tehničkih mogućnosti a izvan službene kontrole proizvodnosti. Treba razmisliti i o alternativnim sistemima testiranja bikova (programi testiranja stada). S obzirom na činjenicu očekivanih napredaka u genetskoj selekciji za očekivati je rastući „sporazumni uzgoj“. Ove činjenice kao i opoziv podupiranja od strane države zahtijevaju isto tako konkurentne strukture u uzgoju, osjemenjivanju, trgovanju i savjetovanju.

Povezanost sa znanošću

Brzi razvoj tehnologije (biotehnologije) i znanosti s jedne strane i društvene promjene (etika) s druge strane zahtijevaju bliski kontakt s znanošću. Povezanost uzgajivača Simentalca i znanosti u budućnosti važnije je nego poveza-

nost uzgajivača Simentalca i davatelja poticaja. Dobro je savjetovati simental-
skom uzgoju., poticati znanstveni djelokrug u svojim vlastitim redovima.

Očekivanja na krovnim organizacijama

Bitne zadaće krovnih organizacija k rastu konkurentnosti Simentalca su:

- Forsiranje međunarodne procijene uzgojnih vrijednosti
- Ujednačavanje obilježja pasmine za Simentalca
- Međunarodno definiranje uzgojnih ciljeva za Simentalca u dvostrukom smjeru iskorištavanja
- Međunarodno ujednačavanje opisa eksterijera (ocjene eksterijera)